

Suriyeli ve Diğer Mülteciler için Şartlı Eğitim Yardımı (ŞEY) Programı

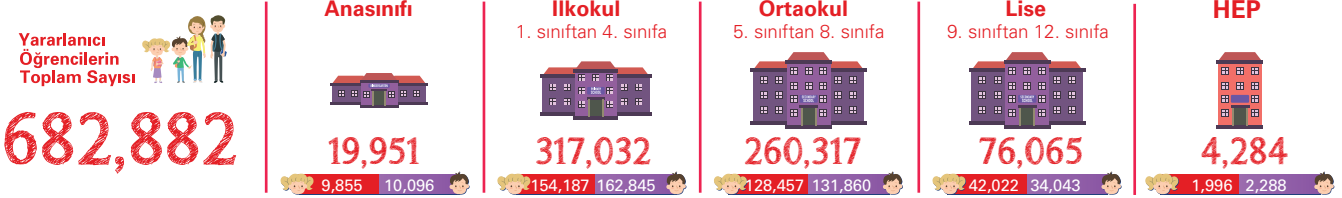
- Şubat 2021 -

Arka Plan

Suriye mülteci krizi 10'uncu yılında ufukta bir çözüm görünmemektedir. Milyonlarca insan evlerini bırakıp komşu ülkelere gitmek zorunda kalmıştır ve bu insanların geleceği de belirsizdir. Krizin en ağır bedelini çocuklar ödemekte, en ağır yükünü de yine çocuklar çekmektedir; eğitimleri, umutları ve düşleri, hatta yaşamları bile risk altındadır. Türkiye'de 4 milyona yakın mülteci, göçmen ve sığınmacı bulunmaktadır. Bu nüfusun yaklaşık 3,6 milyonu Suriyeli ve Suriyelilerin de yaklaşık 1,6 milyonu çocuktur. Çocukların 760 binden fazlası okula devam etmektedir. Türk Hükümeti'nin liderliği ve koordinasyonunda, çok önemli adımlar atılmış ve kazanımlar elde edilmiştir. Ancak dünyada en fazla mülteci barındıran ülke konumunda olmak özellikle eğitim ve çocuk koruma söz konusu olduğunda ülkenin temel hizmetleri ve altyapısının yükünü ağırlaştırmaktadır.

Şartlı Eğitim Yardımı (ŞEY) programı çocukların okullaşmasını ve okula düzenli devam etmelerini sağlamayı amaçlamaktadır. Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı tarafından 2003 yılından bu yana uygulanmakta olan bu ulusal sosyal yardım programının kapsamı 2017 yılı ortasında Suriyeli ve diğer mülteci aileleri de içine alacak şekilde genişletilmiştir. Program, Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı, Milli Eğitim Bakanlığı, Türk Kızılay ve UNICEF ortaklığında, Avrupa Birliği, Norveç ve ABD hükümetlerinin finansal desteğiyle uygulanmaktadır. 2017-18 ve 2018-19 ders yılındaki başarılı uygulamanın ardından ŞEY yeni ders yılında da mülteci ailelere destek olmaya devam etmektedir. Bununla birlikte, Eylül 2018 itibarıyla mültecilere yönelik ŞEY, okul dışı kalmış çocukların örgün eğitime yönelmelerinde bir geçiş aşaması olarak öngörülen Hızlandırılmış Eğitim Programı'na (HEP) katılan öğrencilere de yaygınlaştırılmıştır. Ayrıca Eylül 2019 itibarı ile, ortaokul, lise ve HEP öğrencilerine, okullaşmalarını daha da teşvik etmek amacıyla, artırılmış "dönem başlangıcı" ödemeleri verilmiştir.

Nakit Yardım Bileşeni

Yardıma hak kazanmada, Türk çocuklar için geçerli kurallar Suriyeli ve diğer mülteci çocuklar için de geçerlidir. Aileler, çocuklarının geçmiş aylarda okula düzenli olarak devam etmiş olması halinde (en az %80) Kızılay kartlarıyla iki ayda bir nakit desteğinden yararlanabilmektedir. Devlet okullarına, Geçici Eğitim Merkezleri'ne ve Hızlandırılmış Eğitim Programı'na devam eden öğrenciler aileleri aracılığıyla bu programdan yararlanabilmektedir. Programın nakit yardım bileşeni ülke çapında uygulanmaktadır.

Ödenen miktarlar okula devam eden çocuğun cinsiyetine ve sınıfına göre değişmektedir. Okul öncesi eğitimdeki çocuklarla ilkokula gidenlerden (anasınıfından 8'inci sınıfa kadar) erkekler ayda 45, kızlar 50 TL almaktadır. Liseye gidenlerden (9-12

sınıf) erkekler ayda 55, kızlar 75 TL almaktadır. HEP'e devam edenlere ise cinsiyete bakılmaksızın ayda 75 TL ödenmektedir. Bunun yanında, her yarıyıl başında ailelere ilkokuldaki her fayda sahibi çocuk başına 100TL (anasınıfı da dahil olmak üzere), ortaokuldaki her fayda sahibi çocuk başına 200TL ve lise ya da HEP düzeyindeki her fayda sahibi çocuk başına 250TL olmak üzere ekstra destek sağlanmaktadır. Kasım 2020'de, Covid-19 nedeniyle ailelerin karşılaştıkları artan sosyo-ekonomik güçlükleri azaltmak amacıyla, bir kereye mahsus olmak üzere ve 518,794 çocuğu etkileyecek şekilde, ailelere ekstra bir ödeme yapıldı. ŞEY yararlanıcılarının yaklaşık %77'i Sosyal Uyum Yardımı (SUY) programından da yararlanmaktadır. SUY kapsamında aile üyesi başına aylık 120 TL ödeme yapılmaktadır.

Çocuk Koruma Bileşeni

Ulaşılan Çocuk Sayısı
81,938

Özel Hizmetlere Yönlendirilen Çocuk Sayısı
7,178

ŞEY Programı, en kırılgan durumdaki mülteci çocukların okula kayıt olmalarını ve düzenli devam etmelerini, ve gerektiğinde çocuk koruma hizmetlerine yönlendirilmelerini de sağlayan stratejik bir çocuk koruma bileşenine de sahiptir. Bu bileşen, sahada görev yapan sosyal çalışanlarla tercümanlardan oluşan hizmet ekipleri tarafından uygulanmaktadır. Hizmet ekipleri, ŞEY programının okula devam koşulunu yerine getirmeyen ya da getirememesi riski olan çocukların ailelerini ziyaret etmektedir. Ekipler, çocukların ve ailelerin ihtiyaçlarını bireysel ve sistematik olarak değerlendirmekte ve belirlemektedir. Bu bileşeniyle ŞEY programından beklenen, ekonomik güçlüklerin etkilediği okul devamsızlığı, çocuk işçiliği, çocuk evlilikleri, fiziksel ve duygusal şiddet ve ailelerin

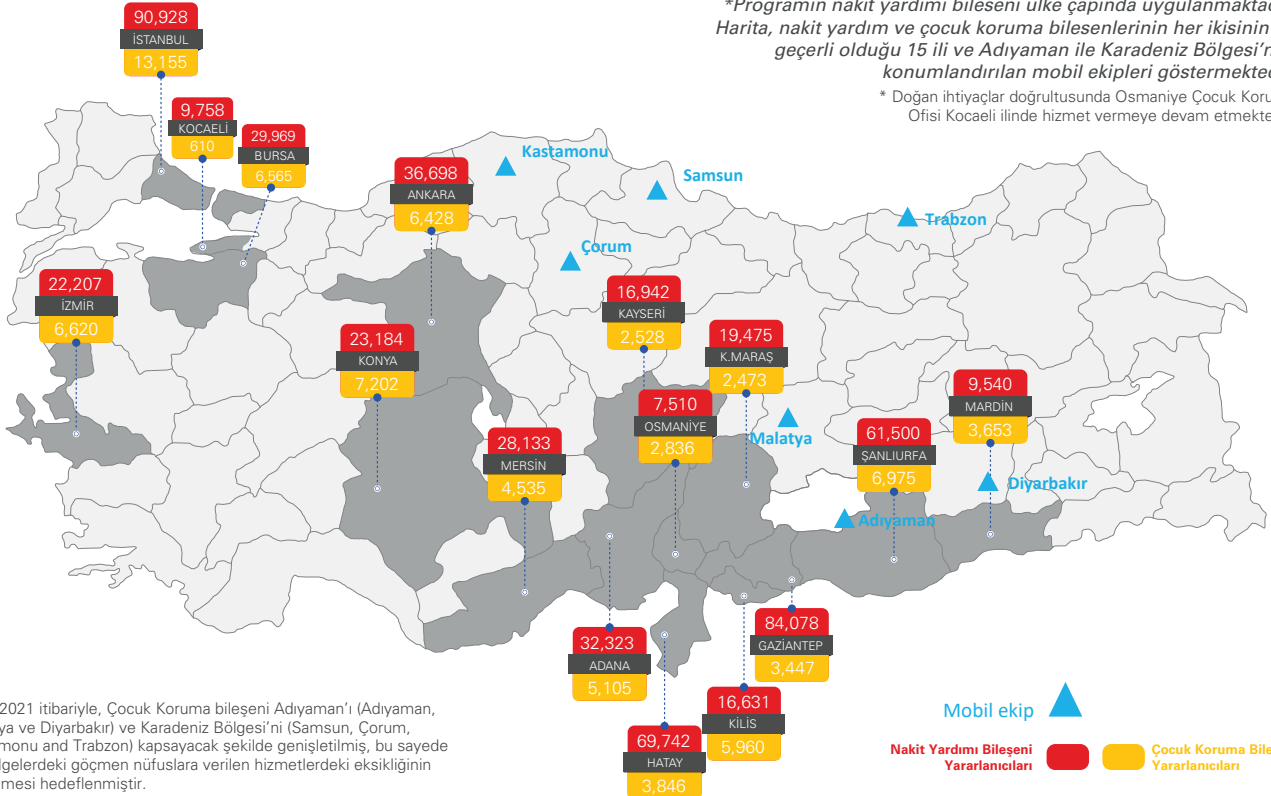
parçalanması gibi risklerin ve hak ihlallerinin azaltılmasıdır. Çocuk koruma bileşeni mülteci sayısının en yüksek olduğu 15 ile, Adıyaman ve Karadeniz Bölgesi'ne odaklanmaktadır.

Koronavirüs pandemisi sebebiyle yaşanan hareket kısıtlılığı yüzünden Türk Kızılay Koruma Ekipleri 2020 yılının Mart ortasından Haziran ayına kadar ev ziyaretlerini gerçekleştirememişlerdir. Bu belirtilen tarihlerde ekipler daha önceden tespit edilmiş olan riskli vakaların takibine odaklanmışlardır. 2020'nin Temmuz ayından itibaren saha çalışmalarını aktivitelerindeki kısıtlamalar ve Türkiye'deki pandeminin durumu sebebiyle saha çalışmalarının sürdürülme biçimi geçici olarak değiştirilmiş olup, şu anda Türk Kızılay çocuk koruma ekipleri tespit, inceleme ve takip çalışmalarını uzaktan sürdürmektedir.

ŞEY Programı Kapsamı*

*Programın nakit yardımı bileşeni ülke çapında uygulanmaktadır. Harita, nakit yardım ve çocuk koruma bileşenlerinin her ikisinin de geçerli olduğu 15 ili ve Adıyaman ile Karadeniz Bölgesi'nde konumlandırılan mobil ekipleri göstermektedir.

* Doğan ihtiyaçlar doğrultusunda Osmaniye Çocuk Koruma Ofisi Kocaeli ilinde hizmet vermeye devam etmektedir.

Ocak 2021 itibarıyla, Çocuk Koruma bileşeni Adıyaman'ı (Adıyaman, Malatya ve Diyarbakır) ve Karadeniz Bölgesi'ni (Samsun, Çorum, Kastamonu and Trabzon) kapsayacak şekilde genişletilmiş, bu sayede bu bölgelerdeki göçmen nüfuslara verilen hizmetlerdeki eksikliğinin giderilmesi hedeflenmiştir.

